www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Stephen King
FIRESTARTER

Copyright © 1980 by Stephen King
Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03554-4

ČUVAMO PRIRODU

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

STEPHEN KING

POTPALJIVAČICA

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

„Zadovoljstvo je goreti.“
– Rej Bredberi, *Farenhajt 451*

U znak sećanja na Širli Džekson,
koja nikad nije morala da povisi glas.

Ukleta kuća na brdu
Lutrija
Oduvek smo živele u dvorcu
Sunčani sat

NJUJORK/OLBANI

1

„Umorna sam, tata“, zlovoljno reče devojčica u crvenim pantalonama i zelenoj bluzi. „Možemo li da stanemo?“

„Ne još, ljubavi“, odgovori joj otac, krupni muškarac širokih ramena, u iznošenom i iskrzanom somotskom sakou i smeđim platnenim pantalonama. Šetali su Trećom avenijom u Njujorku, držeći se za ruke. Hodali su brzo, skoro trčeći. Osvrtao se za sobom. Zelena kola još su bila tamo, puzala su u kolovoznoj traci najbližoj trotoaru.

„Molim te, tata. *Molim te*.“

Pogledao je i video koliko je bleda. Imala je tamne podočnjake. Podigao ju je u naručje. Nije znao koliko dugo će moći da je nosi. I on se umorio, a Čarli više nije bila tako laka.

Bilo je pola šest uveče i Treća avenija bila je puna sveta. Prelazili su ulice iznad Šezdesete. Poprečne ulice bivale su sve mračnije i sve ređe naseljene… Strahovao je od takvog okruženja.

Naleteli su na gospođu koja je gurala kolica puna namirnica. „Pazite kuda idete, molim vas“, rekla je i nestala u užurbanoj gomili.

Ruka mu se umorila, pa je prebacio Čarli u drugu. Još jednom se osvrnuo za sobom. Zelena kola još su bila tamo. Pratila su ih na rastojanju od pola bloka. Dva čoveka sedela su napred. Pretpostavljao je da treći sedi pozadi.

Šta sad da radim?

Nije imao odgovor na to pitanje. Umor i strah ometali su ga u razmišljanju. Stigli su ga u zao čas. Kopilani su to verovatno znali. Došlo mu je da sedne na prljavi pločnik i da se plačem oslobodi ozlojeđenosti i straha. Ali to ne bi bio pravi odgovor. Kao odrastao čovek, dužan je da razmišlja za oboje.

Šta ćemo sad da radimo?

Nema para. To je verovatno najveći problem, posle pretnje koju su predstavljali ljudi u zelenom automobilu. U Njujorku se bez novca ništa nije moglo. Ljudi bez novca nestajali su u Njujorku, bez traga i glasa.

Osvrnuo se za sobom. Zelena kola bila su nešto bliža. Znoj mu je sve obilnije tekao po leđima i rukama. Možda bi pokušali da ga otmu ovde i sada, da su znali onoliko koliko je sumnjao da znaju – da su znali koliko malo moći mu je ostalo. Ne bi se obazirali na svedoke. Ovo je Njujork, grad u kom su ljudi razvili neobično slepilo, za sve što se ne događa njima. Da li su me proučili? Očajnički se pitao Endi. Znaju, ako jesu. I neće moći ništa da uradi, izuzev da urla. Znaju obrazac, ako su ga proučili. Neobične stvari, one za koje se zanimaju, ne dešavaju se neko vreme, kad Endi dobije nešto para.

Nastavi da hodaš.

Jašta, šefe. Nego kako, šefe. Kuda?

U podne je bio u banci, zato što ga je radar upozorio. Spopala ga je ona neobična slutnja da ga ponovo sustižu. U banci je bilo para. Čarli i on mogli su da beže s njima, ako bi morali. I zar to nije bilo čudno? Endru Makgi više nije imao račun u Kemikal elajd banci u Njujorku. Nije imao čekova, niti ušteđevine. Sve je netragom nestalo. Na osnovu toga zaključio je da su ovog puta čvrsto rešili da ga satru. Da li se sve to desilo pre samo pet i po časova?

Ali možda je nešto moći ostalo. Mrvica. Prošlo je gotovo nedelju dana od poslednjeg puta – od onog čoveka koji se spremao na samoubistvo u Konfidens asošijejtsu. Došao je na redovno savetovanje četvrtkom uveče i počeo da s jezivom mirnoćom govori o tome kako je Hemingvej počinio samoubistvo. Endi mu je na vratima nehajno prebacio ruku preko ramena. Gurnuo ga je. Sad se s gorčinom nadao da je nešto postigao. Zato što mu se činilo da će on i Čarli platiti ceh tog dobročinstva. Gotovo da se nadao ehu…

Ali ne. Odgurnuo je tu misao od sebe. Plašio se i gnušao samog sebe. *Nikom* ne bi trebalo da poželi takvo zlo.

Samo malo moći, molio se. To je sve. Bože, samo mrvicu moći. Dovoljno da izvuče Čarli i mene iz ovog škripca.

I, o bože, koliko će te to koštati… pored činjenice da ćeš mesec dana posle toga biti mrtav, baš kao radio s crknutom lampom. To mrtvilo moglo bi potrajati čitavih šest nedelja. Ili ćeš stvarno umreti, a bezvredni mozak će ti iscuriti iz ušiju. Šta će se tada desiti s Čarli?

Stigli su do Sedamdesete ulice. Svetlost im je tukla u leđa. Saobraćaj je tekao po kolovozu, a pešaci se okupljali na uglu, pred semaforom. Znao je da će ih ljudi iz zelenog automobila tamo uhvatiti. Žive, ako budu mogli, naravno, ali, ako nešto zapne… pa, verovatno znaju za Čarli.

Možda nas više ne žele žive. Možda su se odlučili za održavanje statusa kvo. Šta se radi s pogrešnim jednačinama? Brišu se s table.

Nož u leđa, pištolj s prigušivačem, a možda i nešto podmuklije – kap retkog otrova na vrhu igle. Napad na uglu Treće i Sedamdesete. Pozorniče, izgleda da je ovaj čovek dobio srčani udar.

Moraće da se osloni na mrvicu moći. Ništa drugo mu nije ostalo.

Stigli su do pešaka koji su čekali na uglu. Crveno svetlo na semaforu trajalo je naizgled večito. Osvrnuo se za sobom. Zeleni automobil se zaustavio. Otvorila su se vrata okrenuta pločniku. Dvojica ljudi u poslovnim odelima izašla su iz vozila. Bili su mladi i glatkih obraza. Izgledali su znatno svežije od Endija Makgija.

Probijao se laktovima kroz guste redove pešaka. Pogledom je mahnito tragao za slobodnim taksijem.

„Hej, čoveče…“

„Za boga miloga, pazi šta radiš!“

„Molim vas, gospodine. Nagazili ste mog *psa*…“

„Oprostite… oprostite…“, očajnički odgovori Endi. Tragao je za taksijem. Nije ga bilo. Ulica bi ih bila puna u bilo koje drugo vreme. Osećao je da im se ljudi iz zelenog automobila približavaju, da žele da zgrabe njega i Čarli, da ih povedu sa sobom. Bog te pita gde, u Radionicu, na neko prokleto mesto, ili će im uraditi nešto još gore…

Čarli je položila glavu na njegovo rame i zevnula.

Ugledao je slobodan taksi.

„Taksi! Taksi!“, povikao je i žustro mahao slobodnom rukom.

Dvojica ljudi iza njih prestala su da se pretvaraju da su užurbani prolaznici. Potrčali su.

Taksi se zaustavio.

„Čekajte!“, povikao je jedan od dvojice progonitelja. „Policija! Policija!“

Žena na obodu gomile na uglu je vrisnula. Ljudi su počeli da beže.

Endi je otvorio zadnja vrata taksija i ubacio Čarli u vozilo. Uskočio je u taksi. „Do La Gvardije, punim gasom“, rekao je.

„Stani, taksisto. Policija!“

Taksista se okrenuo u pravcu glasa. Endi ga je gurnuo – veoma nežno. Bol mu je sevnuo posred čela, kao ubod noža. Odmah se povukao, ostavljajući neodređeni trag, poput jutarnje glavobolje – kakvu dobijate kad spavate savijenog vrata.

„Mislim da jure onog crnca s kariranim kačketom“, rekao je taksisti.

„Tako je“, rekao je taksista i krenuo. Auto se odlepio od pločnika. Krenuli su niz Istočnu sedamdesetu.

Endi se osvrnuo za sobom. Dvojica ljudi stajala su na ivici pločnika. Ostali pešaci nisu hteli da imaju nikakve veze s njima. Jedan je potegao voki-toki s pojasa i počeo da govori. Izgubili su se iz vida.

„Taj crnac“, rekao je vozač, „šta je uradio? Je li obio prodavnicu pića ili nešto slično?“

„Ne znam“, rekao je Endi. Pokušavao je da smisli kako da nastavi, kako da iscedi najviše iz taksiste, uz najmanje moguće guranje. Da li su zapisali vozačeve tablice? Moraće da pretpostavi da jesu. Ali neće hteti da se obrate gradskoj ili državnoj policiji. Neko vreme biće iznenađeni i smeteni.

„Njujorški crnci su gomila narkomana“, rekao je vozač. „Ne morate da mi pričate, ja ću vam kazati.“

Čarli je tonula u san. Endi je skinuo somotski sako. Savio ga je i podmetnuo pod njenu glavu. U njemu se javio tračak nade. Možda će uspeti, ako sve uradi kako bi trebalo. Gospa Sreće podarila mu je ono što je smatrao (bez imalo predrasuda) lakom pobedom. Taksista je bio od vrste ljudi najlakše za guranje. Odgovarao je po svim parametrima: bio je beo (orijentalci su ko zna zašto bili najtvrđi orah), prilično mlad (sa starijim ljudima bilo je gotovo nemoguće) i srednje inteligentan (s pametnima je bilo najlakše, s glupima je bilo teže, a s retardiranima nemoguće).

„Predomislio sam se“, rekao je Endi. „Vozi nas do Olbanija.“

„*Dokle?*“ Vozač je zurio u njega preko retrovizora. „Čoveče, ne mogu da te odbacim do Olbanija, jesi li sišao s uma?“

Endi je izvadio novčanik u kom je bila samo novčanica od jednog dolara. Zahvalio je bogu što ovo nije bio jedan od taksija s blindiranom pregradom, u kojima je jedini kontakt s vozačem bio preko otvora za plaćanje. Bliski kontakt uvek je olakšavao guranje. Nije znao da li je to psihološka stvar ili ne. To sad i nije bilo važno.

„Daću ti novčanicu od petsto dolara“, tiho će Endi, „da odvezeš mene i ćerku do Olbanija. Jel’ važi?“

„Bla-gi bože, gospodine…“

Ćušnuo je novčanicu u taksistinu šaku. Gurnuo je, kad je taksista spustio pogled na nju… i to popriličnom silinom. U jednoj strašnoj sekundi uplašio se da neće delovati, da je iscrpio svu moć, da je ostrugao dno kazana, kad je naterao vozača da vidi nepostojećeg crnca s kariranim kačketom.

Osećaj se pojavio – vazda praćen čeličnim bodežom bola. Stomak mu je u istom trenutku otežao, a utroba se zgrčila, obuzeta mučnom, nemilosrdnom agonijom. Položio je drhtavu šaku na lice. Uplašio se da će povratiti… ili umreti. U jednom momentu *poželeo* je da umre, kao i uvek pri preteranoj upotrebi moći – umom mu se zaorio odjavni džingl nekada popularnog disk-džokeja *koristi je, ali ne preteruj*. Da mu je neko u tom trenutku gurnuo pištolj u ruku…

Iskosa je odmerio Čarli. Spavala je. Verovala je da će naći izlaz iz ovog škripca, kao i iz svih drugih, da će biti tu kad se probudi. Da, izvukao ih je iz svih škripaca do sada, samo što se uistinu radilo o jednom jedinom, o istom jebenom škripcu, a oni su samo nastavljali da beže. Osećao je pritisak crnog, beznadežnog očaja, u pozadini očiju.

Osećaj je prošao… ali ne i glavobolja. Ona će se postojano pogoršavati, dok ne postane nepodnošljiva i dok crveni talasi bola ne počnu da mu ispunjavaju lobanju i vrat posle svakog srčanog otkucaja. Jarko svetlo teraće mu suze na bespomoćne oči i slati strelice agonije u drhtavo meso iza njih. Sinusi će mu se zatvoriti, pa će morati da diše na usta. Bušilice će mu se zariti u slepoočnice. Sitni šumovi će se umnogostručavati, uobičajena buka biće glasna kao udarci pneumatskog čekića, a ona jača biti nepodnošljiva. Glavobolja će se povećavati, dok ne pomisli da mu se lobanja lomi u inkvizitorskoj spravi za mučenje. Bol će se posle šest ili deset sati ustaliti na tom nivou. Nije mogao da zna koliko dugo će trajati, pošto nikad nije gurao u ovako istrošenom stanju. Biće gotovo potpuno nesposoban dok bude u kandžama glavobolje. Čarli će morati da vodi računa o njemu. Bog sveti zna da joj neće biti prvi put… ali imali su sreće. Koliko puta se možeš osloniti na sreću?

„Gospode, ne znam, gospodine…“

Što je značilo da problem nije bio veliki.

„Dogovor važi, dokle god ga ne pomenete mojoj devojčici“, rekao je Endi. „Poslednje dve nedelje provela je sa mnom. Mora da se vrati majci, do sutra ujutru.“

„Pravo na posetu“, rekao je taksista. „Čuo sam za to.“

„Znate, trebalo je da putujemo avionom."

„Do Olbanija? Verovatno u Ozark, imam li pravo?"

„Tako je. Problem je što se strahovito plašim letenja avionom. Znam da to zvuči ludo, ali tako je. Obično je vozim do tamo, ali me je bivša žena ovog puta pritisla i… ne znam." I nije znao. Izmišljao je priču u hodu i dospeo u ćorsokak. Uglavnom zbog silnog umora.

„Znači da ću vas odbaciti do starog aerodroma u Olbaniju, da bi mama mislila da ste leteli avionom. Je l' tako?"

„Tako je." Glava ga ja bolela.

„Takođe, što se mame tiče, nećete biti cima-cima-cima, jelda?"

„Da." Cima-cima-cima? Šta bi to trebalo da znači? Bol se pogoršavao.

„Pet stotina zelembaća da biste izbegli vožnju avionom", glasno je razmišljao vozač.

„Smatram to dobrom investicijom", rekao je Endi i pogurao još malo. Dodao je veoma tihim glasom, gotovo u taksistino uvo: „Nadam se da će vam se trud isplatiti."

„Slušajte", progovorio je taksista, snenim glasom. „Neću odbiti pet stotina dolara. Ne morate da mi pričate, ja ću vam kazati."

„Važi", rekao je Endi. Zavalio se u sedište. Taksista je izgledao zadovoljno. Nije preispitivao Endijevu nevešto sklepanu priču. Nije se zapitao kako sedmogodišnja devojčica može da ostane dve nedelje kod oca u oktobru, dok traje školska godina. Nije se zapitao nad činjenicom da putnici nemaju nikakav prtljag. Ništa ga nije brinulo. Bio je gurnut.

Sad će Endi platiti za ono što je učinio.

Spustio je ruku na ćerkinu nogu. Čvrsto je spavala. Bežali su čitavog popodneva – otkad je Endi izveo iz učionice drugog razreda, posle poluzaboravljenog izgovora… baba je jako bolesna… zvali su me… izvinite što je odvodim usred dana. Obuzelo ga je silno olakšanje. Koliko se užasavao da će Čarlina stolica u učionici gospođe Miškin biti prazna, a njene knjige uredno spakovane u stolu: *Ne, gospodine Makgi… pre dva sata je otišla s vašim prijateljima… imali su*

vašu poruku… je li sve u redu? Setio se Viki i užasa koji je tog dana doživeo u praznoj kući.

Ali Čarli je bila tu. Koliko vremena ih je delilo od njihovog dolaska? Da li ih je pretekao za pola sata? Petnaest minuta? Manje od toga? Nije voleo da razmišljao o tome. Kasno su ručali u Nejtansu. Proveli su ostatak popodneva *hodajući* – nije smeo da prizna sebi da je lutao po gradu, obuzet slepom panikom. Vozili su se metroom, autobusima, ali su najviše hodali. Bila je krajnje iscrpljena.

Odmerio ju je dugim pogledom, punim ljubavi. Savršeno plava kosa sezala joj je do ramena. U snu je odisala spokojnom lepotom. Toliko je ličila na Viki da ga je srce zabolelo. Zažmurio je.

Taksista je ljubopitljivo posmatrao novčanicu od petsto dolara na prednjem sedištu. Sklonio ju je u specijalni džep na pojasu, u kom je čuvao napojnice. Nije mu se činilo čudnim što je tip na zadnjem sedištu šetao Njujorkom s devojčicom i novčanicom od petsto dolara u džepu. Nije razmišljao kako će ovo objasniti dispečeru. Mislio je samo na jednu stvar, koliko će se njegova devojka Glin obradovati. Glinis mu je uporno govorila da je posao taksiste dosadan i jadan. Pa, videćemo kako će se ponašati kad vidi dosadnu i jadnu novčanicu od petsto dolara.

Endi je sedeo na zadnjem sedištu, zabačene glave i zatvorenih očiju. Glavobolja je pristizala, pristizala, neumitno kao crni konj bez jahača u pogrebnoj povorci. Čuo je topot kopita tog konja u slepoočnicama, *tup-tup-tup*.

U bekstvu su. Čarli i on. Imao je trideset pet godina. Do prošle godine bio je profesor engleskog na Državnom koledžu Harison, u Ohaju. Harison je bio učmali univerzitetski grad. Dobri stari Harison, u samom srcu srednje Amerike. Dobri stari Endru Makgi. Dobar, ugledan mladić. Sećaš li se šaljive pitalice? Zašto je seljak stub društva? Zato što uvek štrči na svom polju.

Tup-tup-tup. Konj bez jahača, crvenih očiju, pristizao je hodnicima njegovog uma. Gvozdena kopita podizala su meke sive oblake moždane mase, ostavljajući lučne otiske, mistične krvave polumesece.

Taksista je bio lak plen. Naravno. Bio je vozač koji štrči na svom polju.

Zadremao je i ugledao Čarlino lice. A njeno lice se preobrazilo u Vikino.

Endi Makgi i njegova supruga, lepa Viki. Čupali su joj jedan po jedan nokat. Iščupali su četiri pre nego što je progovorila. To su bile njegove pretpostavke. Palac, kažiprst, srednji prst, prstenjak. A zatim: Prestanite. Govoriću. Reći ću vam sve što znam. Samo prestanite da me povređujete. Molim vas. Tako im je rekla. A zatim… Možda je to bio nesrećan slučaj… njegova supruga je zatim umrla. Pa, neke stvari su veće od nas oboje, a neke stvari su veće od svih nas.

Stvari poput Radionice, na primer.

Tup-tup-tup, crni konj bez jahača stiže, pristiže i pristiže. Čuvajte se crnog konja.

Endi je zaspao.

Snovi su doneli sećanja.

2

Debeli i proćelavi doktor Vanles bio je zadužen za eksperiment. Imao je najmanje jednu prilično bizarnu naviku.

„Svako od dvanaestoro dama i gospode dobiće injekciju“, rekao je, cepajući cigaretu u pepeljaru pred sobom. Sitnim, ružičastim prstima cepao je tanki cigaret-papir, prosipajući komadiće zlatnosmeđeg duvana. „U šest injekcija biće voda. U šest ostalih biće voda pomešana sa sićušnom količinom hemijskog jedinjenja koje zovemo Stavka šest. Sastav ovog jedinjenja je tajna, ali se u osnovi radi o hipnotičkom sredstvu koje izaziva blage halucinacije. Znajte da će jedinjenje biti ubrizgano metodom dvostrukog slepila… što će reći da ni vi ni mi izvesno vreme nećemo znati ko je dobio vodu, a ko jedinjenje. Dvadeset četiri časa od trenutka dobijanja injekcije bićete pod budnim nadzorom. Imate li nekih pitanja?“

Bilo ih je nekoliko. Većina se ticala sastava Stavke šest. Reč *tajna* imala je dejstvo slično dovođenju pasa tragača do traga odbeglog robijaša. Vanles je bez mnogo cifranja prenebregao ova pitanja. Niko nije postavio pitanje koje je najviše zanimalo dvadeset dvogodišnjeg Endija Makgija. Razmišljao je da li da podigne ruku u tišini koja se spustila na gotovo opusteli amfiteatar u zgradi koledža kojom su se služila odeljenja psihologije i sociologije, i da kaže: Recite nam zašto cepate savršeno dobre cigarete. Zaključio je da je bolje da se suzdrži i da pusti mašti na volju, dok se dosađuje. Možda je pokušavao da prestane da puši. Oralno retentivni su pušili cigarete, analno retentivni su ih cepali. (Slabašni osmeh pojavio se na Endijevim, šakom pokrivenim usnama.) Vanlesov brat umro je od raka pluća, pa se doktor simbolično oslobađao agresije uperene u industriju cigareta. Ili se radilo o jednom od napadnih tikova, koje su profesori na koledžu negovali, umesto da ih suzbijaju. Endi je imao profesora engleskog na drugoj godini studija (čovek se u međuvremenu na svu sreću penzionisao), koji je neprestano mirisao čaj dok je predavao o Vilijamu Dinu Hauelsu i usponu realizma.

„Zamolio bih vas da popunite ove formulare, ako ste iscrpli sva pitanja. Očekujem da ćemo se sresti sledećeg utorka, tačno u devet ujutru."

Dva asistenta podelila su foto-kopije s dvadeset četiri smešna pitanja. Odgovaralo se sa da ili ne. *Jeste li se savetovali s psihijatrom?* – #8. *Verujete li da ste ikad imali autentično psihičko iskustvo?* – #14. *Jeste li koristili halucinogene droge?* – #18. Endi je posle kraćeg oklevanja zaokružio „ne" pored ovog pitanja. Razmišljao je: *Ko ih nije koristio, ove vrle 1969. godine?*

Njegov cimer s koledža, Kvinsi Tremont, nagovorio ga je na ovo. Znao je da Endi ne stoji baš najbolje s parama. Bio je maj, na Endijevoj završnoj godini. Diplomiraće kao četrdeseti od dvesta šest kolega, treći na engleskoj katedri. Takav uspeh nije mu pomagao u plaćanju računa. Poverio se Kvinsiju, koji je studirao psihologiju. Očekivao je da će dobiti mesto asistenta početkom jesenjeg semestra, zajedno

s paketom stipendije-zajma, koji će mu omogućiti da preživi i da ostane na Harisonu. Ali sve je to bilo vezano za jesen, od koje ga je delio period letnje neaktivnosti. Zahtevno radno mesto točioca goriva na benzinskoj pumpi u noćnoj smeni bio je najbolji posao koji je dosad pronašao.

„Da li bi voleo da na brzaka zaradiš dva konja?", pitao ga je Kvinsi.

Endi je sklonio dugu, tamnu kosu sa zelenih očiju. Nacerio se. „U kom muškom toaletu treba da otvorim radnju?"

„Ne radi se o tome, već o psihološkom eksperimentu", rekao je Kvinsi. „U organizaciji Ludog Doktora. Smatraj se upozorenim."

„Ko to biti?"

„Biti, Vanles, Tonto. Mnogo golemi vrač u odeljenju psihologije."

„Zašto ga zovu Ludi Doktor?"

„Pa", rekao je Kvinsi, „on ti je istovremeno pacovčina i Skinerov pristalica. Biheviorist. A taj psihološki pravac u poslednje vreme nije izuzetno popularan."

„Auh", zbunjeno će Endi.

„On takođe nosi veoma tanke naočare bez rama, zbog kojih prilično podseća na tipa koji je smanjio ljude u *Doktoru Kiklopu.* Jesi li gledao taj film?"

Endi ga je odgledao, kao obožavalac filmova puštanih u kasne sate. To je bio njegov teren, ali nije bio siguran da želi da učestvuje u bilo kom eksperimentu u organizaciji profe koga opisuju kao a) pacovčinu i b) Ludog Doktora.

„Neće pokušati da smanji ljude, zar ne?", pitao je.

Kvinsi se srdačno nasmejao. „Neće. Time se bave samo ljudi zaduženi za specijalne efekte, koji rade na snimanju horor filmova B-produkcije", rekao je. „Odeljenje psihologije testira niz slabijih halucinogena. Eksperimenti se izvode u saradnji s obaveštajnom službom SAD."

„CIA?", pitao je Endi.

„Ne sa CIA, DIA ili NSA", rekao je Kvinsi. „Rade s manje poznatom agencijom od pomenutih. Jesi li čuo za organizaciju zvanu Radionica?"

„Možda sam nešto pročitao u nedeljnom dodatku ili na nekom sličnom mestu. Nisam siguran."

Kvinsi je zapalio lulu. „Te organizacije posluju po istom principu, po čitavoj zemlji", rekao je. „Psihologija, hemija, fizika, biologija… čak i momci sa sociologije dobijaju gomile para od njih. Vlada finansijski pomaže neke programe. Zanima ih sve, od rituala oplodnje cece muve do upotrebe iskorišćenih plutonijumskih šipki. I ustanove poput Radionice moraju da potroše čitav godišnji budžet, da bi dobile istu sumu iduće godine."

„Takva sranja me silno zabrinjavaju", rekao je Endi.

„Zabrinjavaju gotovo svaku misleću osobu", pribrano će Kvinsi, s opuštenim osmehom. „Ali voz nastavlja da se kotrlja ka svom odredištu. Šta obaveštajne službe nameravaju da rade sa slabim halucinogenim supstancama? Ko bi ga znao? Ja svakako ne. A ni ti. Verovatno ne znaju ni oni. Ali takve stvari lepo izgledaju u izveštajima i na zatvorenim sastancima komiteta, pri pretresanju budžeta. Imaju ljubimce na svakom odeljenju. Vanles je njihovo čedo na psihologiji Harisona."

„I upravi to ne smeta?"

„Ne budi naivan, priko moj." Sa zadovoljstvom je povlačio dimove iz lule. Ispuštao je velike smrdljive oblake u dnevnoj sobi sirotinjskog stana. I njegov glas se, u skladu s tim, zaokruglio i lakše kotrljao. Postao je više baklijevski*. „Što je dobro za Vanlesa, dobro je i za Odeljenje psihologije na Harisonu, koje će iduće godine dobiti vlastitu zgradu – više neće biti guranja s onim tipovima iz sociologije. A ono što je dobro za psihologiju, dobro je i za Državni koledž Harison. I za Ohajo. I za sve drugo, bla-bla-bla."

„Misliš li da je eksperiment bezbedan?"

„Ne bi ga izvodili na studentima dobrovoljcima da nije bezbedan", rekao je Kvinsi. „Testirali bi supstancu na pacovima i zatvorenicima, kad bi imali makar i najblaže rezerve. Možeš biti siguran da je ono

* U maniru konzervativnog američkog intelektualca Vilijama F. Baklija. (Prim. prev.)